

Ion Manole, Promo-Lex: "Regimul de la Tiraspol nu este responsabilizat pentru abuzurile sale" (interviu)

Directorul Asociației Promo-Lex, care a fost interzisă în Transnistria și care a obținut o condamnare a Rusiei la CEDO pentru încălcarea dreptului la educație în regiunea separatistă, atrage atenția că nicio instituție internațională nu dă prioritate respectării drepturilor omului în această regiune.

Regimul de la Tiraspol face ce vrea cu oamenii din regiune. Aceștia nu se pot apăra împotriva abuzurilor în justiție. Școlile românești sunt în continuare ținute ostatece, iar țăranilor le sunt confiscate proprietățile. Totuși, autoritățile moldovene nu doresc să ridice aspecte legate de drepturile omului în formatul 5+2 și nici problema confiscării proprietăților, mulțumindu-se să plătească compensații oamenilor care nu pot dispune de bunurile lor în Transnistria. Ion Manole, directorul executiv al Promo-Lex, a vorbit pe larg despre încălcările drepturilor omului din stânga Nistrului, într-un interviu acordat Epoch Times la Chișinău.

Epoch Times: De ce a fost interzisă activitatea Promo-Lex în Transnistria?

Această interdicție o avem din aprilie 2015, de un an și ceva. Am deranjat prin prezența noastră, prin activitățile noastre pe care le desfășurăm cu locuitorii acestei regiuni din 2004. Am încercat să ajutăm ONG-urile locale să se dezvolte, să se consolideze și să-și poată promova drepturile și să le apere. Regimului nu i-a plăcut acest lucru. Unor astfel de regimuri nu le plac decât acțiunile cu caracter social și umanitar, menite să le mai rezolve anumite probleme pe care le au la nivel local. În schimb, drepturile omului și democrația sunt considerate de regimuri precum cel de la Tiraspol periculoase pentru statalitatea și stabilitatea lor.

Când au avut loc evenimentele din Ucraina, toate tunurile propagandei erau puse pe societatea civilă sub pretextul că ar pregăti o destabilizare a Transnistriei. Ei consideră că democrația și drepturile omului sunt subiecte politice, de care au voie să se atingă doar cei care au preluat controlul asupra acestui teritoriu.

Cum sunt asupriți românii din Transnistria? Care au fost liniile de acțiune ale regimului de la Tiraspol împotriva școlilor de limbă română?

Nu doar etnicii români au probleme legate de încălcarea drepturilor omului. Toată populația, indiferent de etnie și de limba vorbită, suferă din cauza acestui regim. Mecanismele adecvate de apărare a drepturilor omului lipsesc cu desăvârșire.

Referitor la cazul școlilor, din 2012 avem o decizie definitivă a CEDO (care obligă Rusia să plătească daune pentru încălcarea dreptului la educație al copiilor din școlile de limbă română din Transnistria n.r). Rusia a fost recunoscută responsabilă pentru încălcarea acestor drepturi și s-a recunoscut din nou că ea deține controlul de facto asupra regiunii transnistrene. Susținerea acordată de Moscova Transnistriei din punct de vedere militar, economic, social, financiar este necondiționată. Rusia a spus din start că decizia CEDO este motivată politic, că nu este de acord și nu va recunoaște o astfel de hotărâre. Evident că se opune executării ei. Rusia ignoră cu desăvârșire normele dreptului internațional și în alte zone.

Ați mai avut recent un caz referitor la Rusia. Despre ce a fost vorba?

Avem o altă decizie CEDO în care iarăși Federația Rusă a fost recunoscută responsabilă pentru încălcarea drepturilor omului în această regiune. Este vorba despre cazul Mozer contra R.Moldova și a Federației Ruse, un etnic german care a fost

închis și deținut în regiunea transnistreană în condiții inumane, fără acces la serviciile medicale elementare și căruia i-au fost puse astfel în pericol sănătatea și viața.

Încălțările drepturilor omului există oriunde, inclusiv în cele mai democratice țări ale UE, însă un element foarte important este dreptul persoanei, atunci când este abuzată, de a se apăra prin folosirea instrumentelor juridice eficiente. Regimurile precum cel de la Tiraspol care dețin controlul asupra unor regiuni și a vieții unor oameni sunt practic în afara oricăror norme. Ei taie și spânzură și decid soarta oamenilor fără a fi responsabilizați pentru abuzurile și acțiunile ilegale pe care le săvârșesc. În țările civilizate, democratice, în schimb există elemente de control, de monitorizare și de responsabilizare. În regimurile din zone de conflict în care acestea nu există, oamenii devin victime și li se ia și proprietatea.

Ce reacții au partenerii externi ai R.Moldova – OSCE, UE, și chiar guvernul de la Chișinău la încălțările drepturilor omului din Transnistria?

Din păcate aspectele care țin de drepturile omului în raport cu regiunea transnistreană sunt ignorate la momentul de față. Nu avem nicio instituție internațională care ar da prioritate aspectelor drepturilor omului în această regiune. În cadrul misiunii OSCE din R.Moldova există un departament, o persoană responsabilă de drepturile omului în regiune, dar activitățile lor nu au un rezultat. În ultimii 23 de ani de când e prezentă misiunea OSCE, situația drepturilor omului nu s-a schimbat. Problema rămâne, în ciuda deciziilor CEDO, doar că nimeni nu atinge aceste instituții pentru că sunt probabil înțelegeri la nivel politic de tipul noi vă permitem să faceți comerț cu UE și în schimb voi nu atingeți școlile. Nina Ștanski a declarat însă recent că școlile românești din Transnistria reprezintă o problemă și trebuie închise sau preluate sub controlul regimului de la Tiraspol. Deci, școlile vor rămâne ostatici și vor fi folosite și atacate ori de câte ori politicienii

transnistreni sau ruși vor avea nevoie de asta.

Pământurile au fost sechestrare și preluate, iar la momentul de față sunt transmise unor agenți economici din regiune pentru a fi prelucrate. Sunt lipsiți de dreptul la proprietate mi de oameni. Chișinăul oferă anumite compensații acestor familii.

Din păcate Chișinăul nu are nicio strategie și niciun plan de acțiune privind situația din stânga Nistrului. Toată lumea este satisfăcută de acest dialog politic. Noi credem însă că acest dialog trebuie să fie consistent, să aibă rezultate și anumiți indicatori care să fie obținuți într-un anumit termen. Probabil este o condiție a Tiraspolului/Moscovei ca aspectele drepturilor omului să nu fie atinse, dacă doresc să-i aibă pe reprezentanții Tiraspolului la masa de negociere. Iar negocierile fără acestea nu au niciun rost, niciun rezultat pentru oameni. Unicul aspect pozitiv este pacea, dar pacea fără drepturile omului nu este pace.

Au existat cazuri în care țăranii din regiunea separatistă au suferit abuzuri, li s-au luat pământurile...

Pământurile au fost sechestrare și preluate, iar la momentul de față sunt transmise unor agenți economici din regiune pentru a fi prelucrate. Sunt lipsiți de dreptul la proprietate mi de oameni. Chișinăul oferă anumite compensații acestor familii, dar credem că nu este corect pentru că dreptul la proprietate presupune dreptul de a face uz de ea, de a o înstrăina, de a o da în arendă, ceea ce oamenii nu pot face. Este o problemă suspendată pe care nici Chișinăul, și nici autoritățile de la Tiraspol nu doresc s-o rezolve. Oamenii se mai revoltă uneori, dar nu au ce face decât să aștepte și să se mulțumească cu plățile minime pe care le oferă Chișinăul. În plus, banii contribuabililor din R.Moldova în loc să fie folosiți în alte scopuri, se duc pe compensații pentru că cineva le-a încălcat dreptul.

Ce probleme mai întâmpină românii din Transnistria în păstrarea identității lor culturale și lingvistice?

În regiune avem o treime moldoveni/români, o treime de ucraineni și o treime de ruși, dar 80% din instituțiile de învățământ sunt în limba rusă, 10% sunt în limba moldovenească cu grafie chirilică, iar doar 1% sunt elevi care au posibilitatea să studieze în limba ucraineană. Ucrainenii sunt practic asimilați, iar același lucru se întâmplă și cu românii de acolo.

Școlile moldovenești care erau acolo până în 1989 și după, s-au transformat în mare parte în școli rusești. La momentul de față, nu sunt atacuri directe și incidente ca înainte, dar problema lor n-a fost rezolvată.

Ce se va întâmpla cu Transnistria, a cărei economie se prăbușește, dat fiind că Rusia nu mai are bani? Vă așteptați la revolte populare odată ce statul nu va mai putea plăti pensii și salarii?

Nu cred că poate exista o revoltă populară pentru că în regiune au rămas foarte puțini oameni, iar aceștia sunt foarte bine controlați de serviciile secrete. În plus, regimul a avut grijă să scape de persoanele incomode. Persoanele care aveau o altă opinie decât regimul au fost identificate, persecutate, izgonite sau deținute.

Sursa: epochtimes-romania.com